

Nunning le Riantuannak Tuahchunhnak Cauk caah Cherhchanmi

JUNE 1-7

BAIBAL AH THUHMI RO HNA | GENESIS 44-45

“Josef Nih A Ule A Ngaihthiam Hna”

(Gen. 44:1, 2) Josef nih a inn zohtu kha nawl a pek i, “An phorh khawh zat in an sawngkhoi ah rawl kha rawnh hna law an sawngkhoi kaa cio ah an phaisa kha sanh.² Cun ngakchia bik pa sawngkhoi kaa ah khan ka ngunhrai le rawl cawnak ca i a tangka kha sanh,” a ti. A chimh bantuk cun a tuah.

w15 7/1 14-15

‘Pathian Hmun ah Kaa Chia kho Iai Lo’

Josef nih a inn zohkhenhtu kha va dawi hna law ngunhrai nan fir tiah sualpuh in va tlai hna tiah a fial. Benjamin sawngkhoi chungah ngunhrai kha an hmuh tikah an dihlak in Josef sinah an rak kir ḥan. Mah tikah Judah nih kan zaangfah ko, kan unau 11 ningin Izipt ram ah na sal kan si ko Iai tiah Josef kha a nawl. A ule cu a hlan bantuk an si ti lo ti kha Josef nih a hmuh. Asinain Benjamin lawng sal ah a taangta Iai i a dang tu cu inn ah nan tlung Iai tiah a ti hna.—Genesis 44:2-17.

Mah tikah Judah nih “an nu i a hrinmi hna lakah amah lawng cu a nungmi a si; a pa nih cun a dawt ngaingai” tiah ngaihchia ngai a simi bia a chim tikah Josef cu zeitluk in dah a lung a hno Iai. Zeicatiah anih cu Jakob nih a dawt tukmi a nupi, Rachel i a fater a si, Rachel cu Benjamin a hrin cangka in a thi. A pa bantukin Josef zong nih a nu Rachel kha a ngai tuk. Mah ruangah a nau Benjamin kha a dawt khunnak a si kho men. —Genesis 35:18-20; 44:20.

Judah nih Josef kha Benjamin zaka ah keimah tu na sal ka si Iai tiah fakpi in a nawl. Cun lungkuai awk ngai a simi bia kha hitin a chim: “Zeitindah ngakchiapa tel loin ka pa sinah ka kir ngam Iai? Thatlonak ka pa cung i a tlun hmuh Iai kha a ngamh in ka ngamh lo.” (Genesis 44:18-34) Mah cu a lungput aa thleng cang ti a langhtertu a si ko lo maw? Judah cu aa ngaihchih lawng si loin

zaangfahnak, mahca ṭhatnak hlawtnak le dawtnak a ngei ti zong a lang.

Mah tikah Josef cu aa sum kho ti lo i a intuarnak kha a phuan dih. A sinum vialte kha a chuarter dih hna i fakpi in a ṭap, a ṭah thawng cu a than tuk caah Faraoh inn tiang a thang. A donghnak ah “keimah cu nan nau Josef . . . kha ka si” tiah a chimh hna. Mah hnuah zei tuah awk hngal loin a ummi a ule kha a kuh hna i an rak tuahmi ṭhatlonak kha a ngaihthiam hna. (Genesis 45:1-15) Cuticun ngaihthiam a hmangmi Jehovah kha Josef nih aa zohchunh. (Salm 86:5) Kannih tah cutin kan tuah kha ve Iai maw?

(Gen. 44:33, 34) Cucaaah cun, bawipa, ngakchiapa ai ah hin keimah hi na sal ah hika ah hin ka um Iai, anih tu hi a ule hna he kir hna seh.³⁴ Zeitindah ngakchiapa tel loin ka pa sinah ka kir ngam Iai? Thatlonak ka pa cung i a tlun hmuh Iai kha a ngamh in ka ngamh lo,” a ti.

(Gen. 45:4, 5) Cun Josef nih cun, “Rak ka naih deuh u,” a ti hna i, “Keimah cu nan nau Josef, Izipt ram i nan zuarmi kha ka si.⁵ Hi ram i nan rak ka zuar caah hin nanmah le nanmah sual i phaw hlah u, lungthaloo zongin um hlah u. A ngaihngai ti ahcun nan hmai i a rak ka kaltertu hi Pathian a si i nan nunnak khamhnak ding caah a rak si.

Thlaraulei Lungvar Hna kha Hlathlai

(Gen. 44:13) An ngaihchiat in an puan kha an thleh i an laa cu an thil an chonh hna i khuapi lei ah cun an kir.

it-2 813

Puan Thlehnak

Mah hi Judah mi le Nichuahlei ram mi hna nih aa naihmi, an rualchan pakhatkhat a thi ti an theih tikah an ngaihchiahnak langhternak caah an tuahmi a si. Cu bantukin an puan an thleh tikah zoh aa dawh lomi tiang a si nakhnga lo an puan kha a dihlak in thleh a hau lo, cucaaah an ṭaang tiang lawng an thleh.

Mah tuahsernak kong he aa tlaiin Baibal ah a langhter hmasa bikmi cu Jakob fapa upa bik Reuben a si. Tikhori a rak kir than tikah Josef kha a hmuh lo caah a thilpuan kha a thleh i hitin a ti: "Ngakchiapa kha a um ti lo. Zeitindah ka tuah lai?" Fater pakhat in Reuben cu a naupa cungah rian a ngei. A pa Jakob zong nih a fapa a thi tiah an chimh tikah a ngaihchiatnak langhernak caah a puan kha a thleh i puan nak aa hruck (Gen. 37:29, 30, 34), mah lengah Benjamin kha mifir in sualpuh a si tikah Izipt ram ah a rak kirmi Josef ule cu an ngaihchiatnak langhernak caah an puan kha an rak thleh.—Gen. 44:13.

(Gen. 45:5-8) Hi ram i nan rak ka zuar caah hin nanmah le nanmah sual i phaw hlah u, lungthallo zongin um hlah u. A ngaingai ti ah cun nan hmai i a rak ka kaltertu hi Pathian a si i nan nunnak khamhnak ding caah a rak si. ⁶ Ram chung i mangtam a tlun hi a kum hnihnak lawng a si rih, a dang kum nga a um rih lai i cu chungah cun lo thlawh zong a um lai lo rawl tuan zong a um lai lo. ⁷ Vawleicung ah hin tefa nan ngeih nakhnga le nanmah cu nan dihlak in nan nundam nakhnga le a nungmi bu nganpi nan si nakhnga caah Pathian nih nan hmai i a rak ka kalter hi a si. ⁸ Cucaah cun hika i a rak ka kaltertu ngai ngai hi nanmah nan si lo, Pathian a si. Faraoh caah pa bantuk ah a ka ser i a ram vialte cu keimah nih ka zohkhenh dih i Izipt ram vialte cu ka uk dih.

w04 8/15 15 ¶15

Zei Ruang Lo Ah Huat Huahnak

¹⁵ Zei ruang lo ah a kan huami hna cungah kan lung a fah nakhnga lo zeinihdah a kan bawmh khawh? Kan ral bik hna cu Satan le khuachia an si ti kha philh hlah. (Efesa 6:12) Mi a cheu nih cun an hngalh buin hramhram in an kan hrem ko nain Pathian miphun a dohmi tam deuh nih cun an hngalh lo caah asiloah midang nih an forhfial hna caah cutin an tuahmi a si. (Daniel 6:4-16; 1 Timote 1:12, 13) Jehovah duhmi cu "mi vialte nih khamhnak hmu hna seh ti le biatak kha hngal hna seh ti" a si. (1 Timote 2:4) Hlan i dotu cheukhat hna cu soisel awk um lomi kan ziazza kha an

hmuh hnuah atu ahcun kan unau an hung si cang. (1 Piter 2:12) Cu lengah, Jakob fapa Josef nawl kha an i cawn khawh. Pa khat nu dang hna ruangah harnak a tong ko nain an cungah huatnak ngei in a rak ral hna lo. Zei ruangah? Jehovah nih aa timhmi tlinter awk caah ningcang tein thil a timtuahmi a si ti kha a hung hngalhthiam. (Genesis 45:4-8) Cu bantukin a ding lo piin kan inmi zei harnak paoh hi Jehovah min thanternak caah a si kho.—1 Piter 4:16.

JUNE 8-14

BAIBAL AH THUHMI RO HNA | GENESIS 46-47

"Mangtam A Tongmi Pawl Bawmhnak"

(Gen. 47:13) Mangtam cu a fak tuk hringhran i vawleicung khuazei hmanhah rawl a um lo i an rawl a tam caah Izipt ram mi hna le Kanaan ram mi hna cu an der ngaingai.

w87 5/1 15 ¶2

Mangtam Lioah Nunnak Khamhnak

² Ngeihpi kum, kum sarah a dih in Jehovah nih a chimchung bantukin mangtam a hun i thawk. Mah cu Izipt ram lawngah si loin "vawleicung khuazakip" ah a tlung. Izipt mi hna cu an rawl a hung tam tikah Faraoh kha rawl an hal, mah tikah Faraoh nih "Josef sinah va kal u law a chim ning paohin va tuah u" tiah a ti hna. Josef nih Izipt mi kha an tangka a dih tiang rawl a zuarh hna. Mah hnuah an sahil in a thlen hna. A donghnak ah mi pawl cu Josef sinah an ra i hitin an ti: "Kan vawlei kha kan sunghter hlah. Nangmah nih rawl man ah kan lakpiak. Faraoh sal kan si lai i kan vawlei cu amah ta an si lai." Cucaah Josef nih Izipt ram chung vialte cu Faraoh caah a cawk dih.—Genesis 41:53-57; 47:13-20.

(Gen. 47:16) Josef nih cun, "Nan sahil rak pu hna u. Nan phaisa a dih cang ahcun nan sahil cun rawl hi i thlen u," a ti hna.

(Gen. 47:19, 20) Kan thihter hlah! Zei zei tal dik kan tuahpiak ko. Kan vawlei kha kan sunghter hlah. Nangmah nih rawl man ah kan lakpiak. Faraoh sal kan si lai i kan vawlei cu amah ta an

si lai. Rawl loin kan thih nakhnga lo le kan vawlei hi thetse ram ah an can nakhnga lo thlaici kan pe tuah,” an ti. ²⁰ Josef nih Izipt ram chung vawlei vialte cu Faraoh caah a cawk dih; mangtam cu a fah tuk hringhran caah a mikip nih an lo kha an zuarh cio ko i Izipt ram cu a dihlak in Faraoh ta a si.

(Gen. 47:23-25) Josef nih mizapi cu a thawh hna i, “Nihin ah Faraoh caah nanmah le nan ram cu kaan cawk cang hna. Hika ah hin nan caah thlaici a um. I lak u law nan lo ah tuh hna u. ²⁴ Nan ṭuan tikah cheu nga cheu khat kha Faraoh nan pek lai. A taangmi cu nanmah caah a si lai, nan lo tuh awk thlaici ca le nanmah le nan innchungkhar hna le nan fale hna ei awk rawl caah a si lai,” a ti. ²⁵ Annih nih an leh i, “Kan nunnak kha na kan khamh; kan cungah, bawipa, na ṭha i Faraoh sal kan si ko lai,” an ti.

kr 234-235 ¶11-12

Pennak nih Vawlei ah Pathian Duhnak a Tlinter

¹¹ Duhdim nunnak. Vawlei ah thlaraulei mangtam a tlung. Baibal nih hitin a chim: “BAWIPA nih hi bangin a ti: Ram chungah mangtam, rawl ca i mangtam si loin le ti ca i tihaar si loin, BAWIPA bia theih duh ca i mangtam cu ka tlunter lai ni a ra lio.” (Amos 8:11) Pathian Pennak rammi hna cungah tah mangtam a tlung maw? Jehovah nih a miphun le a ral hna an i dannak kha hitin a chimchung: “Keimah a ka bia i ka nawl a zulmi cu ei awk le din awk tampi an ngei lai nain nannih cu nan rawl a ṭaam lai i nan ti a haal lai. Annih cu an lung aa lawm lai, sihmanhsehlow nannih cu ningzahnak nan hmu lai.” (Isa. 65:13) Mah bia a tlinmi kha na hmu maw?

¹² Thlarau rawl cu kan sinah a kau chinmi le a thuk chinmi tiva bantukin a luang. Thlaraulei mangtam a tlunnak hi vawlei ah kannih cu Baibal hrambunhmi cauk, awkhumhmi, video, pumhnak, civui le Web site hna in thlarau rawl tampi kan hmu. (Ezek. 47:1-12; Joel 3:18) Nifa na nunnak ah duhdim nunnak kong Jehovah biakam a tlinmi hmu cu lungthawh awk tuk a si ko lo maw? Jehovah cabuai ah hmaan tein rawl na ei maw?

Thlaraulei Lungvar Hna kha Hlathlai

(Gen. 46:28, 29) Israel nih Judah kha Josef sinah a rak thlah chung i Josef cu ka hlanah Goshen ram ah rak um seh tiah bia a cah. Goshen ram hrawng kha an phak tikah ²⁹ Josef nih cun a rangleng kha a timhter hna i a pa Israel don awkah khan Goshen ah cun a kal. An i ton tikah a pa cu a hngawng i a kuh i a kuh bu cun saupi a ṭap.

w04 5/15 20 ¶6

Tar Pawl Zohkhenhnak—Khrihfa Rian Pakhat

6 Josef cu Jehovah bawmhak thawngin Izipt ram ah mirum le nawlgei bik pakhat a hung si. (Genesis 41:40) Sihmanhsehlow kum 130 tluk a simi a pa upatnak pek lo tiangan mi pipa tuk ka si, ka rian a tam tuk tiah a ruat lo. Jakob (asiloah Israel) a ra phan dengcang ti a theih tikah “Josef nih cun a rangleng kha a timhter hna i a pa Israel don awkah khan Goshen ah cun a kal. An i ton tikah a pa cu a hngawng in a kuh i a kuh bu cun saupi a ṭap.” (Genesis 46:28, 29) Mah a conglawmh ning hi phungzulh in upatnak a langhtermi men a si lo. Josef nih a pa patar pa kha a dawt tuk i mah a dawtnak langhter kha a ning a rak zak lo. Kannih zong nulepa tar kan ngeih hna ahcun kan dawt hna ti kha cutin siang ngaiin kan langhter ve maw?

(Gen. 46:26, 27) Jakob tefa Izipt ram i a kalmi kha a fapale nupi hna rel loin sawmruk le paruk an si. ²⁷ Izipt ram ah khan Josef nih fapa pahnih a hrin hna i Jakob innchungkhar mi dihlak Izipt ram i a kalmi cu sawm sarih an si.

Lam. 7:14 nwtsty hlathlai awk a kong tawi

An dihlak in minung 75: Steven nih Izipt ram ah a kalmi Jakob chungkhar cu 75 an si a ti tikah Hebru Baibal i Baibal caang pakhatkhat kha a cherhchanmi a si men lai lo. Mah cu Hebru Baibal i Masoretic Baibal cauk ah a um lo. Gen. 46:26 ah hitin a ti: “Jakob tefa Izipt ram i a kalmi kha a fapale nupi hna rel loin 66 an si.” Caang 27nak ah hitin a ti chap: “Jakob innchungkhar mi dihlak Izipt ram i a kalmi cu 70 an si.” Mah Baibal

caang hna ah a langhtermi, milu rel ning cu aa lo lo. A pakhatnak relmi cu Jakop tefa tak tak lawng si dawh a si i a pahnihnak relmi cu Izip ram i a lutmi dihlak si dawh a si. Ex. 1:5 le Deut. 10:22 zongah Jakob tefa cu “70” an si tiah a langhter. Steven nih phundang in Jakob tefa milu kha tam deuh in a langhter ve. Mi cheukhat nih Septuagint Baibal Lehnak i Gen. 46:20 ah langhtermi Josef fale Manasseh le Efraim i an fapale le an tupale zong an i tel tiah an ti. Cheukhat nih Gen. 46:26 ah a langhtermi, rel chih lomi Jakob fapale i an nupile an i tel tiah an ti. Cucaaah “75” timi cu an dihlak fonh a si men lai. Mah cu AD kumzabu pakhatnak in a karh chin lengmangmi Hebru Baibal kha hrumbunh in an lakmi a si men lai. Kum tampi hnuah Baibal lei mifim pawl nih “75” cu Greek Septuagint Baibal i Gen. 46:27 le Ex. 1:5 in lakmi a si ti kha an hngalh. Mah lengah kumzabu 20nak ah Rili Thi Cazual cheubang pahnih an hmuh i mah cu Hebru holh in țialmi Ex.1:5 kha a si, cuka zongah “75” tiah a langhter. Steven nih mah hlanlio Baibal cauk pawl lakin pakhat cungah hrumbunh in a țialmi a si men lai. Zeitin a si hmanhah Steven nih Jakob tefa milu dihlak kha phundang in a rel i a langhtermi a si.

JUNE 15-21

BAIBAL AH THUHMI RO HNA | GENESIS 48-50

“Kum Upa Pawl Nih Thiltha Tampi A Kan Cawn-piak Khawh”

(Gen. 48:21, 22) Cun Israel nih Josef cu, “Ka thi dengmang cang ti cu na hngalh. Asinain Pathian nih aan umpi lai i na pupa hna ram ah khan aan kirpi țhan lai.²² Na unau a dang aho hmanh si loin nangmah kha ram țhatnak i a ummi Amor mi hna sinin ka nam le ka li in ka lakmi Shekem kha kaan pek,” a ti.

it-1 1246 ¶8

Jakob

Jakob nih a thih lai te ah Josef fapale a simi a tule kha thluachuah a pek hna i Pathian lamhruai-

nak thawngin ngakchia deuh a simi Efraim cu upa deuh a simi Manasseh cungah a chiah. Ro vohnih a comi, fater sinak a hmu hngami Josef sinah Jakob nih hitin a ti: “Na unau a dang aho hmanh si loin nangmah kha ram țhatnak i a ummi Amor mi hna sinin ka nam le ka li in ka lakmi Shekem kha kaan pek.” (Gen. 48:1-22; 1 Chan. 5:1) Jakob nih Hamor fapale sinin Shekhem pawngah lo a rak cawk (Gen. 33:19, 20), cucaaah Jakob nih a nam le a li in a tei cangmi bantukin a tefa pawl nih Kanaam ram an tei lai ti a zumh kha Josef pek-mi mah biakam nih a langhter. (AMORITE timi ah zoh.) Josef nih vohnih in a comi mah ram ah Efraim le Manasseh phun nih an comi hmun pahnih zong aa tel.

(Gen. 49:1) Jakob nih a fapale kha a auh hna i, “I pum u law, hmailei ah nan cungah zeidah a tlung lai ti kha kaan chimh hna lai,” a ti.

it-2 206 ¶1

Ni Hmanung Bik Ni

Jakob Rovuih Chimchungbia. Jakob nih a fale kha “i pum u law, hmailei ah nan cungah zeidah a tlung lai ti kha kaan chimh hna lai” tiah a ti hna tikah a bia cu hmailei ah a tling te lai ti kha a chimduhmi a si. (Gen. 49:1) Jehovah nih a luancia kumzabu pahnih lioin Jakop a pu, Abram (Abraham) sinah na tefa cu kum 400 chung hremnak an ing lai tiah a rak ti. (Gen. 15:13) Cucaaah Jakob chimmi hmailei timi cu kum 400 chung hremnak a dongh hlan tiang aa thawk rih lo. (Genesis 49 kong a dikthliar kha Jakob fapale he aa pehtlaimi min capar hna ah zoh.) Mah chimchungbia ah Pathian i thlaraulei Israel mi zong an i tel lai tiah ruahchan khawh a si.—Gal. 6:16; Rom 9:6.

(Gen. 50:24, 25) A unau pawl kha a thawh hna i, “Atu cu ka thihnak a nai cang, sihmanhseh law Pathian nih aan zohkhenh hrimhrim hna lai i hi ram hin aan chuahpi hna lai i Abraham le Isak le Jakob a kamhmi hna ram ah khan aan kalpi hna lai,” a ti.²⁵ Cun Josef nih cun Israel fapale kha bia a kamter hna i, “Pathian nih nannih kha ka chim bantuk cun aan bawmh hna tikah ka ruh

hi, hi hmun hin nan sinah i kalpi hrimhrim ding-in bia ka kam u,” a ti hna.

w07 6/1 10 ¶10

Tar Pawl Hi Mino Caah Thluachuah An Si

¹⁰ Tar pawl cu zumtukhat cungah a Თhami huham an ngei. Jakob fa Josef nih a tar lei ah zumhnak aa telmi thil pakhat a rak tuah. Mah nih a hnuah a nungmi a hmaanmi biaknak ah a ummi mi nuai tampi cungah Თhatnak nganpi a rak chuahter. Kum 110 a si ah a “ruh” kong kha a cahtak hna i Israel mi Izipt ram in hmanung bik an chuah tikah a ruh i kalpi ding a si. (Hebru 11:22; Genesis 50:25) Josef a thih hnu Israel mi hna kum tam-pi chung har ngaiin sal an rak si lioah mah bia cu an caah ruahchannak a rak si, khamh caan a phan lai ti aamahkhan a rak si.

Thlaraulei Lungvar Hna kha Hlathlai

(Gen. 49:19) “Gad cu mifir run nih an nam lai. sihmanhsehlaw amah nih a rak nam ve hna lai i a dawi hna lai.

w04 6/1 8-9 ¶4-5

Pathian A Sunpartermi Hna Cu Thluachuah An Hmu

⁴ Kamhmi ram an luh hlanah, Israel miphun hna lak i Gad phun nih Jordan nichuahlei saṭil ram i um awkah an rak nawl hna. (Nambar 32:1-5) Mah ka hmun i um hmun khuar awkah khan zuamcawhnak fak ngaingai an ton lai. Jordan nitlaklei i a ummi miphun hna cu ral khamtu a simi kokek Jordan horkuang an ngei. (Joshua 3:13-17) Sihmanhsehlaw, Jordan nichuahlei hmun hna kongah George i *A Thiangmi Ram i Khuaram Kong Tuanbia* timi cauk nih hitin a ti: “Mah hmun cu Arabia tlangcung hmunrawn khamtu ngei loin a rawnm̄i hmun a si. Cuka i a ummi hna cu hmunkhat hnu hmunkhat i aa Თhalmi hna dohnak kha aa chanchan in an rak tong i kum fate ti awk in an umnak hmun chuh an si.”

⁵ Cutin hneknak an ton lengmang caah Gad phun cu zeitindah an um? Kumzabu tampi lio i an pu Jakob nih a thih hlan deuhte ah hitin a rak chimchung: “Gad cu mifir run nih an nam lai, si-

hmanhsehlaw amah nih a rak nam ve hna lai i a dawi hna lai.” (Genesis 49:19) Vun zoh duak ahcun, mah bia cu lungdongh awk ngai a lo. A taktak ti ahcun rak doh ve awkah Gad phun kha fial an si. Cutin an rak doh ve tik hna ah, an ral pawl ningzak in hnulei an kir lioah Gad phun nih an hnulei dawi in an doh hna lai tiah Jakob nih fiang tein a rak chim.

(Gen. 49:27) “Benjamin hi sa a seh lengmangmi cenghngia a si; Zinglei ah a sehmi kha a ei, zanlei zongah a seh ciami kha a phaw lio lengmang Თhiamthiam ko.”

it-1 289 ¶12

Benjamin

Jakob rovuih chimchungbia ah a langhter bantuk-in Benjamin tefa hna cu raldoh a thiam tukmi an si. Jakob nih hitin a ti: “Benjamin hi sa a seh lengmangmi cenghngia a si; Zinglei ah a sehmi kha a ei, Zanlei zongah a seh ciami kha a phaw lio lengmang Თhiamthiam ko.” (Gen. 49:27) Benjamin tefa hna cu an orhlei kut he, an kehlei kut he “sam zai hmanh a ngan lomi” lungherh cheh thiam an si. (Biac. 20:16; 1 Chan. 12:2) Siangpahrang Eglon a thattu, Biaceihtu Ehud cu kehtlak a si i anih cu Benjamin phun a si. (Biac. 3:15-21) Israel pennak i “zinglei” timi cu “Israel phun hna lakah a hme bik Benjamin phun” a simi Filistin mi a dotu, Kish fapa, Israel siangpahrang hmasa bik Saul kha a si. (1 Sam. 9:15-17, 21) Israel pennak i “zanlei” timi cu Persia Uknak tangah Israel mi hrawhnak in a khamtu Benjamin phun a simi Siangpahrang nu Esther le Vuanci Mordekai kha an si.—Esther 2:5-7.

JUNE 22-28

BAIBAL AH THUHMI RO HNA | EXODUS 1-3

“Siter Ka Duhmi Ningin Ka Hung Si Lai”

(Ex. 3:13) Moses nih Pathian cu a thawh i, “Israel mi hna sinah ka va kal i, ‘Nan pupa hna Pathian nih nan sinah a ka thlah,’ ka va ti hna tikah, ‘Ahodah a min a si?’ tiah an rak ka hal lai, cu tikah zei a si ti ah dah ka leh hna lai?” a ti.

w13 3/15 25 ¶4

A Lianganmi Jehovah Min Kha Upat

4 Exodus 3:10-15 rel. Moses cu kum 80 a si ah Pathian nih “ka mi Israel mi cu Izipt ram in na chuahpi hna lai” tiah rian a pek. Mah tikah Moses nih Jehovah kha ‘Israel mi hna nih na min an ka hal ahcun zeitindah ka leh hna lai?’ tiah a rak hal. Pathian min a hngalhnak a saupi cang nain zei-cah Moses nih cutin a hal? **Jehovah cu zei bantuk Pathian dah a si ti kha tam deuh in hngalh a duh caah a si.** Pathian nih a kan khamh hrimhrim lai tiah Israel mi kha Moses nih zumhter a duh hna. Zei ruangah cutin a duh ti kha kan hngalh khawh. Israel mi cu sal ah an taannak a sau cang i Jehovah nih a kan bawm **kho** hnga maw tiah an lung a hring kho men. Israel mi cheukhat nih cun Izipt mi hna pathian hmanh kha an biak cang! —Ezek. 20:7, 8.

(Ex. 3:14) Pathian nih cun Moses cu a thawh i, “Keimah cu keimah ka si ko. Keimah a simi nih khan, keimah cu nan sinah a ka thlah, tiah Israel mi cu na chimh hna lai,” a ti.

kr 43, rinli kuh

PATHIAN MIN SULLAM

JEHOVAH timi min cu “a hung si” tiah sullam a ngeimi Hebru biafang in a rami a si. Cucaah Pathian min cu “A Hung Siter” timi sullam a ngei. Mah cu Jehovah Sertu a sinak he zong aa tlak. Jehovah nih van le vawlei le thleidan khawhnak a ngeimi thilnung kha a ummi a hung siter hna, cun a duhnak le aa tinhnak zong a tlinter thluahmah.

Cu a si ah Exodus 3:13, 14 (NW) ah Moses bia-halnak Jehovah nih a lehmi kha zeitindah kan hngalhthiam awk a si? Moses nih hitin a hal: “Israel mi hna sinah ka va kal i, ‘Nan pupa hna Pathian nih nan sinah a ka thlah,’ ka va ti hna tikah, ‘Ahodah a min a si?’ tiah an rak ka hal lai, cu tikah zei a si ti ah dah ka leh hna lai?” Mah tikah Jehovah nih hitin a leh: ‘Siter Ka Duhmi Ningin Ka Hung Si Lai.’

Moses nih Jehovah a min a halmi a si lo kha i cinken. Moses le Israel mi hna nih Pathian min kha tha tein an hngalh cangmi a si. Moses nih

Jehovah kha zei bantuk Pathian dah a si timi he aa tlaiin zumhnak a fehtermi thil pakhatkhat chim seh ti a duh, mah cu a min sullam zongah a lang-mi a si lai. Cucaah ‘Siter Ka Duhmi Ningin Ka Hung Si Lai’ tiah a lehnak thawngin Jehovah nih khuaruahhar tuk a simi a sining kha a langhter. Mah cu aa tinhmi tlinter awkah a herhmi zei bantuk paohah a hung si kho timi a si. Tahchunhnak ah, Moses le Israel mi caah Jehovah cu Khamhtu, Nawlbia Petu, Bawmtu le a dangdang a hung si. Cucaah a miphun pawl a pekmi hna a biakam tlinter awkah Jehovah cu a herhmi ningin zeipaoh **a hung si.** Jehovah timi min ah mah zong cu aa tel nain zei ah dah a hung si timi kongah ri a ngei lo. Mah ah Jehovah nih aa tinhmi tlinter awkah a sermi thil hna kha zei paohah a siter khawh timi zong aa tel.

Thlaraulei Lungvar Hna kha Hlathlai

(Ex. 2:10) Ngakchia cu a ngan nawn tikah Faraoh fanu sinah cun a hei kalpi i a fapa ah a rak i ser. Aa thawh i, “ti chungin ka chuahmi a si caah,” a ti i a min ah Moses a sak.

g04 4/8 6 ¶5

Moses—A Um Taktakmi Maw Asiloah Phuah-chommi Dah?

Izipt siangpahrang fanu nih cu bantuk ngakchia aa cawm lai ti cu a si kho lomi a si maw? A si lo, Izipt biaknak nih zaangfahnak langhter cu van-cung kainak ah a biapimi a si tiah an cawnpiaik hna. Mifa i cawmnak he aa tlaiin thilhlun hlathlaitu Joyce Tyldesley nih hitin a ti: “Izipt nu pawl cu Izipt pa pawl he tinvo aa khat in an hmu. Upadi lei le chawhlehnnak leiin an hmuhi tinvo zong aa khat i . . . mifa zong an i cawm khawh.” Mifa i cawmnak he aa tlaiin tialmi hlanlio Papyrus ca ah Izipt nu pakhat nih a salle kha aa cawm hna tiah a langhter. Zohkhenhtu in Moses a nu an hlannak he aa tlaiin *The Anchor Bible Dictionary* nih hitin a ti: “Moses zohkhenhnak caah a nu tak-tak a man an pekmi nih . . . Mesopotamia mi hna i mifa i cawmnak he aa tlaimi cahren ningin an tuah ti kha a langhter.”

(Ex. 3:1) Moses cu a nupi pa Jethro tuu le

meheh kha a cawng hna i Jethro cu Midian tlangbawi a si. Saṭil run cu thetse ram pin ah khan a kalpi hna i Horeb tlang, Pathian tlang timi kha a phan.

w04 3/15 24 ¶4

Exodus Cauk Chungin Hrilhfiah

3:1—Jethro cu zei bantuk tlangbawi phun dah a si? Pupa chan ah chungkharlu nih an chungkhar caah tlangbawi rian an ṭuan. Jethro cu Midian mipun hruiatu a si lai ti a fiang ko. Midian mipun cu Abraham nih Keturah he a hrinmi tefa an si caah Jehovah biaknak kong a hngalmi an si men lai.—Genesis 25:1, 2.

JUNE 29–JULY 5

BAIBAL AH THUHMI RO HNA | EXODUS 4-5

“Na Holhnak ah Kaan Bawmh Lai”

(Ex. 4:10) Moses nih BAWIPA cu, “BAWIPA, kei cu ka ngaithiam ko; zapi sin biachim a thiammi ka si bal lo i na ka chawnh hnu zongah hin ka thiam hlei ṭhiamthiam lo, BAWIPA. Kei cu biachim holhrel a thiam lomi, mi kaa hak, lei chum kaa aa ka si,” a ti.

(Ex. 4:13) Sihmanhselaw Moses nih, “BAWIPA, kei cu ka ngaithiam ko, midang tu thlah ko hna,” tiah a ti.

w10 10/15 13-14

Silhnalhnak Kha Jehovah Nih Zeitindah A Hmu?

“Ka thiam lo.” Thawngṭha chim ka thiam lo tiah na ti men ko lai. Baibal chan i zumhfekmi Jehovah salle cheukhat nih Jehovah pekmi rian ṭuan awkah thiamnak kan ngei lo tiah an rak ruah ve. Moses kong hi ruathmanh. Jehovah nih rian a pek tikah Moses nih hitin a leh: “Kei cu ka ngaithiam ko; zapi sin biachim a thiammi ka si bal lo i na ka chawnh hnu zongah hin ka thiam hlei ṭhiamthiam lo, BAWIPA. Kei cu biachim holhrel a thiam lomi, mi kaa hak, lei chum kaa aa ka si.” Jehovah nih kaan bawmh lai a ti ko nain Moses nih “BAWIPA, kei cu ka ngaithiam ko, midang tu thlah ko

hna” tiah a ti. (Ex. 4:10-13) Jehovah nih zeitindah a rak leh?

(Ex. 4:11, 12) BAWIPA nih cun a thawh i, “Minung hi a kaa cu aho nih dah a pek? Aho nih dah hnachet in a tuah i holh kho loin a ser? Aho nih dah hmuhnak a pek i aho nih dah a mit a cawtter? Cuti a tuahtu cu Pathian hi ka si.¹² Cucalah cun va kal ko; na holhnak ah kaan bawmh lai i na chim ding kha kaan chimh lai,” a ti.

w14 4/15 10-11 ¶5-6

“Hmuh khawh Lomi Pathian” kha Na Hmu maw?

⁵ Pathian nih Moses kha Izipt ram i a kir ṭhan hlanah a biapi tukmi phunglam a chimh. Mah phunglam kha Moses nih a hnuah Job cauk ah hitin a ṭjal: “Pathian ṭih hi fimmak cu a si.” (Job 28:28) Moses nih aa tlakmi ṭhnak a ngeih nak-hnga le fim tein thil a tuah nakhnga Jehovah nih amah le minung an i thleidannak kha a chimh. Hitin a hal: “Minung hi a kaa cu aho nih dah a pek? Aho nih dah hnachet in a tuah i holh kho loin a ser? Aho nih dah hmuhnak a pek i aho nih dah a mit a cawtter? Cuti a tuahtu cu Pathian hi ka si.”—Ex. 4:11.

⁶ Zeidah a chimduhmi a si? A thlahtu cu Jehovah a si caah Moses nih a ṭih a hau lo. Faraoh sinah Pathian bia a chim tikah Pathian nih ral-ṭhatnak a pek lai. A hlan zongah Pathian selle cu Izipt uknak tangah harnak an rak tong. Asinain a hmasa Faraoh hna kut in Abraham, Josef le amah thengte Jehovah nih zeitindah a rak khamh hna kha Moses nih a ruat kho men. Faraoh cu Jehovah he tahchunh awk a tlak lo. (Gen. 12:17-19; 41:14, 39-41; Ex. 1:22-2:10) “Hmuh khawh lomi Pathian,” Jehovah kha a hmuh khawh caah Moses cu Faraoh hmaiah ralṭha tein a chuak i Jehovah nih a chimtermi bia vialte kha a chim dih.

(Ex. 4:14, 15) BAWIPA cu Moses cungah khan a thin a hung i, “Levi mi na u Aaron kha a um a si lo mei? Amah cu bia chim a thiam ngai-naimi a si kha ka hngalh. Atu hi nangmah don awkah a ra lio i nangmah kha hmuh aan duh ngaingai.¹⁵ Amah kha chim ding cu na chimh

lai. Nan pahnih in chim awk kha kaan bawmh hna lai i nan pahnih in nan tuah awk kha kaan chimh hna lai.

w10 10/15 14

Silhnalhnak Kha Jehovah Nih Zeitindah A Hmu?

Jehovah nih Moses kha mah rian tuanter loin a um lo. Asinain Aaron kha Moses bawmh a fial. (Ex. 4:14-17) Cun Moses nih Pathian pekmi rian a liim nakhnga a herhnak paohah Jehovah nih a bawmh peng. Tuchan zongah Jehovah nih phung-chimnak i nangmah bawmh awkah hmuhtonnak a ngeimi unau pawl kha a forh hna lai. A hlein-in Jehovah nih a kan fialmi rian kan tuan tikah thiamnak aan ngeihter hna lai tiah Baibal nih bia a kan kamh.—2 Kor. 3:5; “Ka Nun Chungah Kaa Nuamh Bik Caan” timi rinli kuh kha zoh.

Thlaraulei Lungvar Hna kha Hlathlai

(Ex. 4:24-26) Lampi i an riahnak hmun pakhat ah BAWIPA nih Moses kha a ton i thah a zalh.
²⁵ Zipporah nih khan lung haarmi pakhat aa lak i a fapa cuarpar kha a tan i cu lung cun Moses ke kha a tawng hna. Zipporah nih cun, “Nangmah cu thisen chuahter ka va na si hrimhrim ko,” a ti. ²⁶ Cun BAWIPA nih Moses kha a nunter. Cu caan ah cun pei, khaka ah khan, cuarpar tannak tuahmi ruangah khan, “thisen chuahter ka va,” tiah a ti kha a si cu.

w04 3/15 28 ¶4

Caretu Hna Sinin Biahlnak

“Thisen chuahter ka va na si” timi Zipporah bia cu aa thleidang ngaimi a si. Mah nih Zipporah kong he aa tlaiin zeidah a langhter? Zipporah nih cuarpar tannak he aa tlaimi nawlbia a zulhnak thawngin Jehovah le mah nawlbia karlak ah a ummi pehtlaihnak kha a cohlan. A hnuah Israel mi he sermi Nawlbia biakamnak nih an i pehtlaihnak he aa tlaiin Jehovah kha va in le a dang aa telmi hna kha a nupile in a langhter hna. (Jere-

miah 31:32) Cucaah Zipporah nih Jehovah (amah a aiawhtu vancungmi) kha “thisen chuahter ka va” tiah a auhmi nih mah biakamnak tangah ka um ti kha a cohlanmi a si. Mah cu cuarpar tannak nawlbia he aa tlaiin nupile dirhmun kha a cohlan i Jehovah Pathian kha a va in a cohlan tinak a si. Zeiti a si hmanhah Pathian nawlbia zulh dingin bia a khiah caah a fapa nunnak caah phan awk a um ti lo.

(Ex. 5:2) Faraoh nih cun, “BAWIPA cu ahodah a si?” tiah a leh hna. “Zeicahdah a bia cu ka ngaih lai i Israel mi cu ka kalter hna lai? BAWIPA cu ka hngal lo; Israel mi cu ka kalter hrimhrim hna lai lo,” a ti.

it-2 12 ¶5

Jehovah

“Hngalh” timi cu thil pakhat asiloah mi pakhat he i theihhngalh sawhsawh kha a chim duhmi a si lo. Mihrut Nabal nih David min kha a hngalh. Asinain David cu ahodah a si? tiah a rak hal hna, “Zeidah a chim duhmi a si?” (1 Sam. 25:9-11; 2 Sam. 8:13 he tahchunh.) Cucaah Faraoh nih Moses kha hitin a ti: “BAWIPA cu ahodah a si? . . . Zeicahdah a bia cu ka ngaih lai i Israel mi cu ka kalter hna lai? BAWIPA cu ka hngal lo; Israel mi cu ka kalter hrimhrim hna lai lo.” (Ex. 5:1, 2) Cuticun Faraoh nih Jehovah kha a hmaanmi Pathiah in asiloah Izipt siangpahrang le bawi pawl cungah nawl a ngeimi in a hngalh lo kha a langhter. Moses le Aaron nih an thanh bantukin a duhnak zeipaoh a tlinter khawh ti kha a hngal lo tinak a si. Asinain atu cu Israel mi pawl i telin Faraoh le Izipt mi vialte nih Pathian min sullam le zei bantuk Pathian dah a si ti kha an hngalh cang lai. Jehovah nih Moses a hmuhsak bantukin Pathian nih Israel mi ca i aa tinhnak kha a tlinter lai. Mah cu sal sinak in luatternak, Biakammi Ram peknak le pupa sin i a biakam tlinternak hna kha a si. “Nannih nih kei cu BAWIPA nan Pathian . . . ka si kha nan hngalh lai” tiah a ti bantukin a hung si.—Ex. 6: 4-8; LIANGGAN BIK ah zoh.